

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՒԱՆ

ՀԱՏՈՐ 44.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 26, 1891

ԹԻԻ 52.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Երես
Երկու Մարդոց «վէճը»	409
Ֆարատէյի կորուսեալ բաժակը	409
Նկարագիր կազմել	409
Դպրոցի Եւ Ուսուցիչը	410
Ի՞նչ է Սրտիկի Ծոռելուն Պատճառը	410
Կծծի Մարդ Մը Իւր Լարած Որդւոյ թին	410
Մէջ Կէնայ	410
Այլեւայլ	411
Թղթակցութիւնը	411
Միտման Եւ Ազգայն Ժողովքի Խորհրդը	411
Սոսկալի Արկած Ի Տիգրանակերտ	412
Հանդէս Քաղաքական	412
Դրամական	414

ԱԻՏՏԱՐԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ օր:

Տարեկան գինն է ամէն տեղւոյ համար 1 1/2, վեց ամսեայն՝ 3/4. մեծիտիյէ, կանխիկ, եւ հատը 30 փարս: Թղթատարի ծախսը խմբագրութեան վրայ է:

Խմբագրութեան, բաժանորդագրութեան եւ բոլորատարութեան պատկանեալ ամէն գրութիւնք պարտին ուղղուիլ ամ. Մր. Հ. Ս. Պարնըմ, Ամերիկայի խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միտման Ընկերութեան կողմանէ,

Ճ. Բ. ԿԻՒՆ, ԱՐՏՈՒՍԵՐ

Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏԵՐԵՐԵՆ-ԽՈՐԱԳԻՐ

ԵՐԿՈՒ ՄՍՐԴՈՑ «ՎԷՃԸ»

(Վերջին Բերան)

Տը. Համ կը պատմէ երկու քրիստոնէից մէկ «վէճը» Ս.յս անձանց մին լսեց որ միւսն իրեն դէմ կը խօսէր ու լինի մը, ուստի զնաց առաջնայնքով և ըսաւ, «Կը հաճի՞ս իմ յանցանքներս եւ ըստիս ըսել, որպէս զի կարող լինիմ օգտիլ քրիստոնէական արդարադատութենէդ և ջանամ ազատիլ թերութիւններէս» «Ս.յո», ըսաւ միւսը, «պատրաստ եմ ուղածիդ պէս ընել» Ուստի մէկ կողմ դացին, և առաջինն ըսաւ, «Իմ թերութիւններս պատմել սկսելէդ առաջ կը հաճի՞ս ինձ հետ ծնրադրել որպէս զի ի միասին աղօթենք և իմ աչքերս բացուելով տեսնեն այն յանցանքները զորոս պիտի պատմես: Դուն ըրէ աղօթքը» Ս.յսպէս ըրին, և երբ աղօթքն աւարտեցաւ, աղօթք ընել խնդրողը դարձեալ ըսաւ, «Ս.յո՛ւմ սկսէ պատմել թէ իմ ո՛ր բաներուս դէմ գանգատ ունիս» Սակայն միւս մարդը պատասխանեց, «Աղօթելէ ետքը քու թերութիւններդ այնչափ փոքր

կ'երևին ինձ որ չարժեր խօսիլ անոնց վրայ: Ճշմարտութիւնն այն է թէ այժմ կը դգամ որ աստ և անդ քեզ դէմ խօսելով ես ինքնս ծառայած եմ Սատանային, և ուստի պէտք է որ դու ինձ համար աղօթես և ներես քեզ դէմ ըրած անիրաւութեանս համար» Վէճը կարգադրուեցաւ այդ ժամուն, և կան դժուարութիւնք որ նոյն կերպով կրնան հարթուիլ: Փորձեցէք:

ՖԱՐԱՏԵՅԻ ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԲԱԺԱԿԸ

Աւետարանի պաշտօնեայ մը հետեւեալ գեղեցիկ պատմութիւնն ըրած է ի պատասխանի այն ամբաստանութեան զոր մարդ մը կ'ընէր ընդդէմ քրիստոնէից՝ կոչելով զնոսա դիւրահաւատ անձինք որք կը հաւատան թէ Աստուած մեռելոց յարութիւն առնուլ պիտի տայ:

Հռչակաւոր քիմիաբան Ֆարատէյի մէկ դործաւորն օր մը դիպուածաւ արծաթեայ գեղեցիկ բաժակ մը ձգեց կուծի մը մէջ որ քիմիական զօրաւոր թթու (acid) կը պարունակէր: Քիչ ժամանակի մէջ արծաթեայ բաժակն անբերութեայ թթուին մէջ լուծուելով, ինչպէս չաքարը կը լուծուի ջրոյ մէջ, և այնպէս բոլորովին կորսուած կը թուէր: Արդ՝ խնդիր եղաւ թէ բաժակը կրնար վերստին գտնուիլ: Ոմն ըսաւ թէ կրնար գտնուիլ, բայց ուրիշ մը պատասխանեց թէ քանի որ բաժակը լուծուած էր թթուին մէջ, կարելի չէր վերստին ձեռք բերել զայն: Սակայն մեծ քիմիաբանը, որ անդ կեցած էր, քիմիական բաղադրութիւն մը լեցուց թթուի ամանին մէջ, և քիչ յետոյ արծաթին իւրաքանչիւր մասնիկն ամանին յատակին իջաւ: Ֆարատէյ առաւ արծաթը որ անձն կոյտ մը եղած էր, և զայն զրկեց ոսկերչի մը որ նախկին բաժակին մեծութեամբ և ձևով բաժակ մը չինեց այդ արծաթով:

Եթէ Ֆարատէյ կրնար այսչափ դիւրաւ ամանին յատակը հաւաքել արծաթը, և անոր ցրուեալ ու անտեսանելի մասնիկները ժողովելով չինել այն

բաժակը զոր կը գտնէին այդ ամանիկները, ո՛րչափ աւելի դիւրաւ կրնայ Աստուած մեր անկենդան և փճացեալ մարմինները փոխակերպել և փրկատու փառաւոր մարմնոյն նմանցունել:

ՆԿԱՐԱԳԻՐ ԿԱԶՄԵԼ

Չկայ մարդոց նկարագիրը ձեռք և կազմող Յիսուսի նման: Չկայ գեղեցկութեան և դերազանցութեան կաղապար մը, յոր մարդուս հոգին կարենայ հոսել, նման փրկատու Յիսուսի մոլորին: Չկայ դպրոց մը համբերութեան, ճշմարտութեան, քաջութեան և ամէն առաքելութեան մէջ կրթուելու համար, նման Նորա աշակերտաց խմբին: Չկայ տիրապետող աղղեցութիւն մը, որ զմարդիկ ճշմարիտ, իմաստուն, հոգեւոր եւ հաւատարիմ ընէ, նման այն աղղեցութեան որ փրկատուի հետ հաղորդութենէ յառաջ կու գայ: Չկայ այնպիսի ժամանակամիջոց մը, յորում մարդ կարենայ նկարագրի ազնուութեամբ և գեղեցկութեամբ հարստանալ, նման այն ժամուց զորս նա կ'անցունէ Նորա ներկայութեան մէջ: Այնպիսիք կ'ունենան փրկատուի նմանութեան ծաղիկները և ի ժամանակին պտուղները, որոց համար կրնայ ըսուիլ թէ սովոր են փրկատուի հետ լինել: «Փառք ու վայելչութիւն կայ անոր առջին, զօրութիւն ու գեղեցկութիւն՝ անոր սրբաբանին մէջ» Փրկատուի հետ հաղորդութիւնն է այն զօրութիւնը որ փրկատուի նման կ'ընէ զմարդիկ: Սակայն այս այնպիսի շնորհք մը չէ որ ոմանց կը տրուի և այլոցմէ կը զրացուի: Սբ. Պետրոս և Սբ. Յովհաննէս թէև իրենց բնութեանց մէջ ունէին իրարմէ տարբեր կամ մինչև իսկ իրարու հակառակ բաներ, սակայն կը տեսնենք որ իրենց վարդապետին նկարագրին ստոյգ նշանները կը կրէին: Հակառակ իրենց տարբեր հակամիտութեանց, փրկատուի հետ հաղորդութիւնը իւրաքանչիւրին տուած էր փրկատուի նկարագրին նման նկարագիր մը: Ինչպէս որ փողերանոցին մէջ ամէն դրամ, ոսկի կամ արծաթ, թաղաւորին «պատկերը ու դիրք»

կը կրէ, նմանապէս ամէն հոգի կրնա
կրել Յաւիտենական Թագաւորին պատ-
կերն ու գիրը: Ինչպէս արուեստագէտը
իւր անձնաւորութեան գրոշմը կը թողու-
իւր ձեռագործին վրայ, թէ՛ կակուղ
կաւէ շինուած լինի սա թէ՛ կարծր
մարմարէ, նմանապէս Ամենակարող
Արուեստագէտը, նկարագրի մեծ կա-
ղապարիչը և կերպարանիչը, իւր նշա-
նը և գիրը, իւր անձին նմանութիւնը,
կը թողու ամէն բնաւորութեան վրայ:

ԳՊՐՈՑՔ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑԻՉՔ

Է.

[Խմբագրական]

Նպատակ ունինք դեռ կարգ մը բաներ
գրել տարբեր տեսակ վարժարանաց եւ
գլխաւոր ազգաց ոմանց կրթական գրու-
թեանց վրայ, սակայն զայս կը թողունք
յաջորդ տարւոյ: Կը վերջացունենք ներկայ
յօդուածոցս շարքը յիշելով ուսուցչի մը
համար պահանջեալ ուրիշ հանգամանք մը
եւս, այն է՝ անկէք հասարակ բարոյական
նկարագիր:

Մեր դարու քաղաքակրթութիւնը կը
պահանջէ կատարեալ կրօնական ազատու-
թիւն: Երբ մարդ մը անհաւատութիւն կը
դաւանի եւ չընդունիր թէ ներշնչեալ
յայտնութիւն եկած է Աստուծմէ՝ կամ
թէ Աստուծոյ կայ, այդ պատճառաւ հա-
լածելու կամ նախատելու չենք գնա: Թե-
րեւս համոզմամբ անհաւատ եղած է նա.
Եւ եթէ այդպէս է, հալածումը ազդուա-
գոյն միջոցը պիտի լինի իւր համոզման
մէջ հաստատ պահելու համար զնա: Ո՛ր
պարագայի մէջ, անհաւատութիւնը շատ ա-
ւելի վտանգաւոր կը լինի երբ հալածուի,
վասն զի ոմանք համակրութենէ շարժեալ
կը միտին միանալ հալածեալ անձին հետ:
Եթէ անաստուած մը հաւատարիմ եւ
ճշմարտախօս է, սիրով ճանաչելու ենք այդ
իրողութիւնը, եւ պարտիմք ուրախու-
թեամբ յարգանք ընծայել այն ամենուն որ
լաւ հանգամանքներ ունին:

Սակայն, որովհետեւ անաստուած մը
կրնայ քանի մը առաքելութիւններ ունե-
նալ, պէտք է որ այդ պատճառաւ ուսու-
ցիչ կարգերը զնա մեր զաւակաց: Կրնանք
սիրել նորա վրայ տեսնուած ամէն բան, ի
բաց առեալ անհաւատութիւնը, եւ սակայն
անհաւատութիւնը բաւական պատճառ մ'է
որ իրեն չյանձնենք կրթել մեր զաւակաց
մատաղ եւ փափուկ միտքերը, Երբ անաստ-
ուած ուսուցիչ մը քաղցր եւ արդար
բնաւորութիւն ունի, իւր անհաւատու-
թիւնն աւելի վտանգաւոր կը լինի Յաճախ
յոյժ մեծ կը լինի այն ազդեցութիւնը զոր
կարող ուսուցիչ մը կ'ունենայ իւր ա-
շակերտին վրայ: Այն անձը որ տղայոց
առջիւ կը պարզէ գիտութեան զանաւորը եւ
կը ցուցնէ թէ ո՛րչափ հաճելի է ստանալ
զայնս, նոցա յարգանքը կը գրաւէ իւր
հմտութեամբ, եւ նոցա վստահութիւնն ու
սէրը՝ այն նախանձաւորութեամբ որով
կ'աշխատի նոցա մտաւոր զարգացման հա-
մար: Թերեւս ուսուցիչ մը կը ջանայ իրեն
պահել իւր անհաւատութիւնը, սակայն եւ
թէ երբեք սերտ յարաբերութիւններ ունե-
նայ իւր աշակերտաց հետ եւ նոքա հա-
մարձակին հարցումներ ուղղել նմա այն
բոլոր մեծ խնդրոց վրայ որք կը յուզեն
նոցա մատաղ միտքերը, յայնժամ նա պար-

տի կ'ամ կեղծաւորիլ կ'ամ կերպիւ մը
հասկցունել իւր աշակերտաց թէ ձգած է
իւր հարց հաւատքը: Եւ լաւ ուսանողնե-
րէն շատերուն համար աւելի վտանգաւոր
է այն անհաւատութիւնը զոր ուսուցիչը
կը ջանայ ծածուկ պահել եւ զոր նա կը խոս-
տովանի յայնժամ միայն երբ չկրնար խոյս
տալ այդպէս ընելէ: Վասն որոյ, եթէ կը
յարգենք մեր քրիստոնէական կրօնը, եթէ
կը զգանք թէ միակ էական բանը կրնայ
ստացուիլ միայն նստելով առ ոտս Յիսու-
սի եւ սորվելով Անկէ, պիտի չուզենք մեր
զաւակները դրկել այնպիսի անձի մը քով
որ զԲրիստոս կը համարի իբրեւ առասպե-
լական անձ կամ խաբբայ, եւ զԲրիս-
տոնէութիւն՝ իբրեւ ունայն աւելորդա-
պաշտութիւն:

Հովիւ մը կը ճանչնայինք Ամերիկայի
մէջ որ յոյժ փայլուն կարողութեամբ օժ-
տեալ որդի մը ունէր: Սա համալսարանա-
կան մեծ կարգի մը առաջին ուսանողնե-
րէն մին էր, եւ սիրական աշակերտն եղաւ
դասախօսի մը, որ թէպէտ ուսեալ եւ կա-
րող անձ մ'էր, սակայն ձգած էր քրիստո-
նէական հաւատքը: Ուսուցչի եւ աշակեր-
տի սերտ յարաբերութիւնը պատճառ եղաւ
որ այս վերջինն եւս ընդունի անհաւատա-
կան տեսութիւններ, եւ նորա հայրը յայ-
տարարեց թէ աւելի կ'ընտրէր տեսնել իւր
որդուն գերեզման դրուիլ քան թէ տես-
նել նորա այսպէս իւր Տէրն ուրանալը:
Թերեւս հայրը չափազանց յուսակտուր ե-
ղած էր, եւ պարտէր յիշել թէ շատ երի-
տասարդք իրենց մտաւոր զարգացման մէջ
տարակուսանաց եւ սկեպտականութեան
ժամանակամիջոցէ մը կ'անցնին եւ ապա կը
լեցուին զօրաւորագոյն հաւատքով: Սակայն,
եթէ նախանձաւորութիւն կը զգանք մեր
զաւակաց հաւատոյն համար, ստուգել յի-
մարութիւն է պատեհութիւն տալ որ նոքա
անհաւատութիւն սորվին իրենց յարգած մէկ
ուսուցչին միջոցաւ: Մեծ համալսարանի
մը մէջ, ուր բազմաթիւ ուսուցիչք կան
եւ ուր աշակերտաց մեծամասնութիւնը
քիչ բան գիտէ ուսուցչաց տեսութեանց
վրայ, բաց ի այն տեսութիւններէն որ նո-
ցա ուսուցած գիտութեան կը վերաբե-
րին, ուսուցչի մը կրօնական տարա-
կոյսը կրնան երբեք չվստահել իւր աշակեր-
տաց: Սակայն դժուար է հաւատալ թէ
սկեպտական ուսուցիչ մը չկրնար վստա-
գործել Թուրքիոյ դպրոցաց մէջ, յորս աշա-
կերտք եւ ուսուցիչ սերտ յարաբերութիւն
ունին իրարու հետ: Այդպիսի ուսուցիչ մը
կրնայ ըսել թէ իւր անհաւատութեան
յանցանքն իրեն չպատկանիր, վասն զի ինք
հաւատարմապէս գործածած է իւր բանա-
կան կարողութիւնները եւ չկրնար ուրիշ
եզրակացութեան գալ: Կարելի է տարա-
կոյս ունենալ այս մասին, սակայն մինչեւ
իսկ եթէ ճշմարիտ լինի այդ, կը պատաս-
խանենք թէ բոլորով մը յանցաւոր է իւր
բոլորով լինելուն համար, բայց եւ այն-
պէս թոյլ չենք տալ որ նա մեր զաւակաց
դաստիարակը լինի:

Անբարոյական անձ մը եւս երբեք յար-
մար չէ ուսուցիչ լինելու: Աշակերտք բան կը
սորվին ոչ միայն ուսուցչին խօսքերէն այլ
նաեւ նորա վարքէն: Ուսուցչին այնպէս
կրթելու է զնոսա որ մաքուր եւ բարձր
նկարագրի տէր մարդիկ լինին, եւ ինք
պարտի օրինակ լինել այդ մասին: Եթէ
մեր զաւակաց մարմինները կը յանձնենք
գայլի մը գլխութեան, կրնանք նաեւ նոցա

հոգիները յանձնել ստորին եւ անարժան
մարդու կամ կնոջ առաջնորդութեան եւ
ազդեցութեան:

ՎԵՐՋ

ԻՆՉ Է ՍՐՈՒՆԻՑ ԾՈՒԵԼՈՒՆ ՊԱՏՃԱՌԸ

Մարք, մինչ կը վարժեցունեն իրենց
փոքրիկները քաղիւղ, կը թուի որ երբեք
չեն խորհիր թէ ինչպէս կ'աճին ոսկերք,
թէ մանկան սրունից ոսկրները կակուղ
են, կէս մը աճառային (cartilaginous), եւ
թէ դիւրութեամբ կը ծոխն: Ուրեմն
հարկ անհրաժեշտ է խնամ տանիլ որ չա-
փազանց կանուխ ոտք չեղլեն մանկունք:
Կամ չթողու որ չափազանց երկար ատեն
ոտքի վրայ մնան անոնք երբ դառաջինն կը
սկսին քալել սորվիլ: Շատ ծնողաց անխոր-
հուրդ ընթացքը, այսինքն է՝ ստիպել որ
իրենց մանկունք քալեն տարածամ (ատե-
նէն առաջ), մնայուն խեղութեան (սաֆալ-
լէ) պատճառ կ'ըլլայ: Կակուղ ոսկրներուն
բռնութեան (շո) տոկալու կարող ըլլալէն
շատ առաջ, կը տեսնէք որ այս ողորմելի
մանկանց կանգնիլ կը տրուի, եւ մինչեւ
իսկ՝ քալել, եւ ուստի դեռ տասնեւչորս
տասնեւվեց ամսու չեղած նոցա փոքրիկ
սրունքները կը ծոխն մեծապէս: Այս կեր-
պով յառաջ եկած արգահատելի եւ մնայուն
տճեւութիւնք կը տեսնուին ամէն կողմ:
Մանուկը մինչ տակաւին մէկ տարեկան
չկայ, թող որ սողայ, բայց մի թողուր որ
քալէ: Եթէ դուն ուրեք կանգնի իսկ, թող
այդ տեւէ միայն մէկ վայրկեան: Եւ մէկ տա-
րեկանէ մինչեւ տասնեւութ կամ քսան
ամսու եղած ժամանակը մի՛ քաջալերեր
զնա շատ քալել, եւ աւելի քիչ անգամ ո-
տից վրայ կեցուր զնա՝ քալել տալու հա-
մար: Մինչեւ անգամ սրունից աւելի կամ
նուազ ծոխէն ետքը, մայրը կրնայ աշխա-
տիլ ուղղել զանոնք իւր ձեռքերով չփելով
ծոած սրունքները:

Տեղ մը ուրիշ ընտիր թելադրութիւն մը
տեսայ: Մայր մը, որոյ մանուկն ունէր ո-
տից տկար կոճեր եւ աղեղնաձեւ սրունք,
գտաւ որ աղէկ էր հանել անոր մուճակնե-
րը (կամ մուճակները եւ դուլպաները եթէ
օղը տաք լինէր) եւ թողուլ մանկան ազատ-
րէն գործածել իւր ոտուկները եւ ոտից
կոճերը: Այս փորձը յաջողեցաւ գերազան-
ցապէս: Նոյն իսկ այն աղեղնաձեւ ծամա-
ծու սրունքներն ուղղուեցան այդ եղա-
նակաւ, պարզապէս ոտուկները թեթեւ-
ցունելով մուճակի եւ այլ ծանրութիւննե-
րէն եւ թողով մանկիկը կատարեալ ազա-
տութեամբ շարժիլ եւ խաղալ:

ԿԾԾԻ ՄԱՐԴ ՄԸ ԻՒՐ ԼԱՐԱՇ ՈՐՈԳԱՅԹԻՆ ՄԷՋ Կ'ԻՅՆԱՅ

Կծծի մարդ մը հարիւր ոսկի կորսըն-
ցուցած լինելով խոտացաւ տասն ոսկի
տալ այդ ստակն իրեն բերողին: Աղքատ
այլ հաւատարիմ մարդ մը գտնելով ստակը
բերաւ զայն կծծի ծերունուն, եւ անկէ
խնդրեց տասն ոսկին: Սակայն կծծին բան
մը չտալու համար նմա՝ ըսաւ թէ իւր
պարկը հարիւր տասն ոսկի կը պարունա-
կէր կորսուելէն առաջ: Աղքատ մարդուն
խորհուրդ տրուեցաւ որ դատ բանայ այդ
ստակին համար: Եւ դատավարութեան ժա-
մանակ տեսնուելով որ պարկին կնիքը
բացուած չէր եւ պարկը չէր պատռուած,
դատաւորն ըսաւ ամբաստանելոյն, «Կ'ըսէք
թէ ձեր կորսնցուցած պարկը հարիւր
տասն ոսկի կը պարունակէր, այնպէս չէ՞»:

«Այո, տէր,» պատասխանեց նա: «Ուրեմն,» ըստ զատուած, «զատարանին առջեւ բերուած ապացոյցներուն համաձայն այս պարկը քուզի չլինար լինել, վասն զի հարկը ոսկի միայն գտնուեցաւ անոր մէջ: Ուրեմն քու զատարանը պիտի պահէ ոսկւոյ պարկը մինչեւ որ ճշմարիտ տէրը գտնուի եւ ապացուցանէ թէ իրեն կը վերաբերի այն:»

ԱՅԼԵԻԱՅԼԲ

Ի Սբ. Փեթրոսպոլսի Թղթատարական ինսպեկտոր Դրամատուն մը բացուեցաւ սեպտ. 13ին: Կրնայ 23 քոբէքէ (քառորդ բոլակ) մինչեւ 100 բոլակ դրուել մայրաքաղաքին կեդրոնական նամակատան իրաւասութեան ներքեւ գտնուող որ եւ իցէ կայանի մէջ, եւ տարին առ հարկը 4 շահ բերելու պայմանաւ: Եթէ յաջողի սոյն փորձ, այսպիսի ինսպեկտորական դրամատունը պիտի բացուին կապակցութեամբ պետութեան բոլոր թղթատարական կեդրոններուն հետ:

Եթէ Գոշուլթ (հունգարացի նոգէ հայրենասէրը) ապրի մինչեւ սեպտ. 16, 1892, պիտի լինի իննսնամեայ: Հունգարիոյ Ազատական կուսակցութիւնը կը պատրաստուի տօնել նորա իննսնամեակը նուիրելով նմա միանգամայն Տապաս կոչուած կալուածը ուր թաղուած են նորա ծնողքը:

Ճափոնի գահաժառանգ իշխանն աւարտած է իւր ուսման ընթացիկ չորրորդ տարին Ազնուականաց Դպրոցին նախակրթական ճիւղին մէջ ի Թոքիոյ: Կ'ըսուի թէ այս «իայլուն եւ աշխատասէր տղան» միակ օր մը անգամ դպրոցէն բացակայ չէ գտնուած անցեալ տարի:

Ահագին մանրադիտակ մը շինուած է ի Միւնիխ Շիքակոյի արուեստահանդիսին համար, որ առարկայի մը տրամագիծը 11,000 անգամ մեծցուցնելու գորութիւն ունի: Այս թիւը կրնայ աճիլ ըստ հարկին մինչեւ 16,000ի: Մեծցուած պատկերը պատտառի վրայ ձգելու համար պիտի գործածուի 11,000 մոմի լուսոյ գորութիւն ունեցող ելեկտրական լոյս մը:

Հումպոլդտ հաշուած է թէ Ասիա իբր 1,150 օտք բարձր է Ուկրաինոսի մակերեսէն: Հարաւային Ամերիկա՝ 1,130, Հիւսիսային Ամերիկա՝ 750, Եւրոպա՝ 670: Ծովուն մակերեսէն միջակ բարձրութիւնը բոլոր ցամաքացի է իբր 820 օտք, ի բաց առեալ Ափրիկէ եւ Աւստրալիա, որք ըստ մեծի մասին հասարակածին հարաւային կողմը կ'իյնան: Հիւսիսային կիսագունտին ցամաքային մակերեսին տարածութիւնն է իբր 44,000,000 քառ. մղոն, իսկ հարաւային կիսագունտինը՝ իբր 14,000,000է մինչեւ 16,000,000 քառ. մղոն, ծովուն մակերեսէն միջակ հաշուով 920 օտք բարձրութիւն ունեցող իբր 28,000,000 քառ. մղոնի տարբերութիւն մը ներկայացունելով:

Լորտ Տրալէ իւր կեանքն ապահովագրութեան դրած է մեծագոյն գնով որ երբեք լսուած է, այն է՝ 1,200,000 անգլ. ոսկւոյ: Ըստ կարգի անոր երկրորդն է Մր. Վանամէյքըր, Միացեալ Նահանգացի նամակատանց վերատեսուչը, որոյ կենաց ապահովագրութեան գինը, 1,050,000 անգլ. ոսկի, 50,000 անգլ. ոսկի աւելի է քան ամենայն Ռուսաստանեայց Կայսերն: Ըստ կարգի չորրորդն է Ուէյլսի Իշխանը, որոյ կեանքն ապահովագրեալ է 525,000 անգլ. ոսկւոյ:

Ուկրաինոսի մեծագոյն խորութիւնն է 27,930 օտք:

Աշխարհիս խոնավագոյն տեղն է Չէր-րա Փոնճի, իսպի Բլրոց մէջ յԱսսամ: Միակ ամսու մէջ իջած անձրեւոյն քանակութիւնն է 100է մինչեւ 200 օտք:

Միացեալ Նահանգացի մէջ տասնեւմէկ կանայք ունին 156,000,000 տոլարի (հաւասար իբր 33,450,000 օսմ. ոսկւոյ) ստացուած: Սոցա հարստագոյնն է Տիկին Հէթթի Կրին, ի Նիւ Եորք, որոյ ստացուածոց արժէքը կը հասնի 40,000,000 տոլարի:

Ըստ լոնտոնեան լրագրաց Կլատթըն իւր առաջին բանախօսութիւնն ըրած է ի յունիս 3, 1833:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՂՕԹԻՑ ԺՈՂՈՎՔ Ի ԽԱՐԲԵՐԴ

Այս ժողովներն, ինչպէս նաեւ անցեալ երկու տարեաց մէջ տեղի ունեցածները, յատկապէս կը տարբերին կանխագոյններէն՝ սա նկատմամբ որ առաջնոց համար նախապէս կարգադրութիւն եղած եւ մասնաւոր պատրաստութիւն տեսնուած է ամէն անգամ: Այլեւայլ նիւթեր կանխաւ կը դրկուին երկացնց եւ քարոզչաց, եւ նոքա կը պատրաստեն իրենց մտքերն՝ առաջարկեալ նիւթոց վրայ խորհելով, եւ այսպէս կը հաւաքին ի մի վայր՝ հաղորդել իրենց անձնական գաղափարները, համոզումները եւ փորձառութիւնները: Ժողովը այս տարի տեղի ունեցան հոկտ. 28-1 նոյ, եւ ըստ կարգադրութեան առաջին մէկուկէս օրն յատկացուեցաւ Միութեան գործոց, իսկ մնացեալ օրերն տրուեցան քարոզներու, բանախօսութեանց եւ աղօթից: Միութիւնը իւր նիստերուն մէջ շատ մը խնդիրներ քննութեան նիւթ ըրաւ, որոցմէ հետեւեալ մի քանին հոս յիշել հարկ կը համարիմ:

1. Ծարգինի ժողովուրդը բաւական առաջ խնդրած էր թախանձանօք որ իրենց քարոզիչը, Պրն. Թովմաս Գ. Մկրտիչեանց, երէց ձեռնադրուի, եւ Գործադիր Ժողովը հաւանած էր: Միութիւնն եւս տեսնելով թէ այն կողմանց համար անհրաժեշտ պէտք մ'է այս, որոշեց որ քանի մը պաշտօնեայք երթան գնա ձեռնադրելու: Մասնաւոր արգելքի մը պատճառաւ եւ ձմրան շուտ վրայ հասնելուն համար՝ առ այժմ յետաձգուած է այս գործ մինչեւ գարուն:

2. Քիւրտիստանի ծախուց հաշիւը ներկայացուելով տեսնուեցաւ որ 24,593 դահ. ծախք եղած էր, որուն 21,849ը հաւաքուած էր եւ 2,744ը կը պակտէր: Եթէ մեր քրդախօս եղբարց ձեռնադր. քիչ մը աւելի առատաձեռնութիւն ունենան, յառաջիկայ տարի այս պակասին լեցուելէն ետքը Միութիւնը բաւական ստակ եւս պիտի ունենայ քիչ աւելի ընդարձակելու:

3. Տեղական ազգապետարանի նկատմամբ տեղեկութիւն տրուեցաւ ազգապետ Համբարձում էֆ. Ղըղըքէշիշեանի կողմէ յատուկ ժողովոյ մի մէջ, յորում ներկայ էին Միութեան անգամ պաշտօնեաներէն զատ՝ միսիոնարք, Ազգային Ժողովոյ անգամք, փրոֆէսորք, Աստուածաբանական Դպրոցի աշակերտք եւ այլ պատուարժան անձինք: Ազգապետը իւր պաշտօնավարութեան միջոցին տեսնուած 55 գործոց ցանկ մը ներկայացնելով՝ անոնցմէ 25ին վրայ կարճատառ տեղեկութիւններ տուաւ, եւ ժողովականք գոհ եղան տեսնելով որ յաջողութեամբ կատարուած էին անոնք: Յիշեց ազգապետարանի տրուած սա մասնաւոր նուէրները: — Վեց ոսկի Մալաթիոյ

եկեղեցիէն, երկուքուկէս ոսկի Հիւանի Մանսուրի եկեղեցիէն, մէկ ոսկի Բերիէն, հինգ ոսկի քաղաքիս պատուաւոր անձանց մէկէն եւ մէկ ոսկի դարձեալ պատուաւոր անձէ մը: Յետոյ շնորհակալութիւն յայտնեց տեղական կառավարութեան պաշտօնէից, ոյք առանց յապաղման եւ դժուարութեան տեսած էին գործեր ամէն անգամ որ դիմում եղած էր անոնց ազգապետարանի կողմէ: Պատ. միսիոնարաց եւս շնորհակալութիւն յայտնեց, ոյք անուղղակի եւ ուղղակի կերպերով ցարդ աջակցած էին ազգապետարանի, եւ անոր տեսած գործերէն քաջալերեալ իրենց սովորական օգնութեան վրայ այս տարի 6 ոսկի աւելցուցած էին, ընդ ամենայն 24 ոսկի տալով տարեկան:

Ի ներկայից պատուաւոր անձինք չեղտակի խօսեցան ազգապետարանի գոյութեան անհրաժեշտ լինելուն վրայ, եւ այս առթիւ յորդոր տրուեցաւ ամենուն որ աւետարանական ժողովրդոց ուշադրութիւնն աւելի գորաւոր կերպով դարձնեն առ այն: Միութեանս շրջանի մէջ գտնուած եկեղեցիներէն ոմանք գուցէ կը նկատեն զազգապետարան իբրեւ անկարեւոր: Սակայն բոլոր անոնք որ ներկայ էին յիշեալ տեղեկագրութեան, կը վկայեն թէ այնպէս չէ, եթէ ազգապետարանը մեր ազնկալածին չափ գործ չէ տեսած, ինչպէս կ'ըսեն ոմանք պատճառն այն է որ ըստ արժանւոյն քաջալերութիւն ու նպաստ ընդունած չէ մեզմէ: Այլպիսի դատողութիւն ընելէ առաջ թող գործնական աջակցութիւն լինի անոր, եւ ժամանակը պիտի յայտնէ մեզ անոր կարեւորութիւնը կամ անկարեւորութիւնը: Մինչ իսկ այն եկեղեցիք որք կուսակալութեանս միւս գաւառացի մէջ կը գտնուին, անմասն պիտի չգտնուին անոր օգտակարութենէն: Պիտի չուզեն, ուրեմն, աջակցիլ անոր:

4. Միութիւնն երկու անգամ ունկնդիր եղաւ աստուածաբանական տասն ուսանողաց դասերու հարցաքննութեանց, որք էին Կանոնականութեան Սոբէ Գրոց եւ Յայտնութեան: Քննութիւնը հաճելի եղան նիւթոց հետաքրքրականութեան եւ աշակերտաց գոհացուցիչ պատասխանաց համար:

Մնացեալ երեք օրերը տրուեցան աղօթից ժողովներու, քարոզութեանց եւ օգտակար բանախօսութեանց, ինչպէս վերն յիշած եմ: Առաջին քարոզը խօսեցաւ Մր. Պարթըն, ընալին քառուկ Ս. Կոր. 2. 20 համարը: Շատ պարզ եւ աղբիւր եղանակաւ նկարագրեց մեղաց գերութիւնը եւ բացատրեց մեղաւորին անկէ ազատման եղանակը: Ըսաւ թէ մենք Քրիստոսին ենք, ոչ միայն վասն զի Անկէ ստեղծուած ենք, այլ մասնաւորապէս զի Անոր արեամբը գնուած ենք, եւ վասն որոյ կը պարտինք Յիսուսի նման ապրիլ եւ գործել:

Պատ. Յակոբ Անտոնեան ընտիր նիւթի մը վրայ խօսեցաւ, որ էր «Ամէն բան վայելչութեամբ եւ կարգաւ թող ըլլայ յեկեղեցւոյ»: Բացատրեց թէ ո՛րքան ետ են մեր ժողովուրդը վայելչութեան եւ կարգապահութեան մէջ, եւ յետոյ յորդորեց որ մասնաւոր ուշադրութիւն տրուի աս բանին, վասն զի սա մեծապէս կ'աւելցունէր պաշտաման ազդուութիւնը:

Մր. Պրաուն ազգու կերպով հովուին իւր հօտին ներքին վիճակին վրայ ծանօթութիւն ունենալու պէտքին նկատմամբ խօսեցաւ, պարզելով հովուական պաշտօնին իս-

Կոնստանդնուպոլսի անոր հարկաւորութիւնը: Հոյսի մը, ըսաւ նա, անշուշտ անհատից հետ յարաբերութիւն ունենալու է, որպէս զի ներքին ծանօթութիւն ունենայ անհատից կարօտութեանց վրայ: Ըսաւ նաեւ թէ Աւետարանի պաշտօնէի մը յաջողութեան գաղտնիքն յայտն կը կայանայ:

Պատ. Աստուածատուր Թովուզեան, ինչպիսի երէցը, գեղեցկապէս պարզեց Սուրբ Գրքը քննելու շահաւոր կերպը՝ հետազոյ եղանակաւ: Նախ մօտենալու է այս Գրքին իբրեւ աստուածային հեղինակութեան մը, եւ յետոյ նկատելու է Սուրբ Գրքի իւրաքանչիւր գրքին շարադրութեան ժամանակը, տեղը, անոր հեղինակը, լեզուն, միջավայրի հետ ունեցած յարաբերութիւնը, եւ այլն. նկատելու է նաեւ Հին Կտակարանի Նորոյն հետ ունեցած կապակցութիւնը: Զատնք քննութեան առնելով կարող կ'ըլլանք յարմար եղանակաւ եւ կարելի աստիճանաւ ուղիղ քննութիւններ կատարել Սուրբ Գրքի վրայ: Ասկէ անմիջապէս յետոյ քարոզ պատրաստելու լաւագոյն եղանակաց վրայ խօսուեցաւ:

Պատ. Կիրակոս Խաչատուրեան, քաղաքիս վարի թաղի երէցը, գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ Ղեւտ. 2. 13 համարին վրայ: Հին Տնտեսութեան սեղանը ու կրակը եւ անոր յատկութիւնները ճշտապէս նկարագրելէ վերջ, ներկայացուց զԳողգոթի իրեւ սեղան ոյր վերայ պատարագեցաւ Յիսուս Քրիստոս, Գառն Աստուծոյ, Ֆիլիքական դառնութեանց եւ մեղաց ծանրութեան կրակովը: Աւելի ամփոփելով իւր խօսքը՝ ներկայացուց իւրաքանչիւր քրիստոնէի սիրտն իբրեւ սեղան, ոյր վերայ կը վառի Հոգւոյն հուրը, այրելով անկեղծ անձնանորոգութիւն եւ նուէրներ առ Աստուած: Սակայն, ըսաւ, այդ կրակը կրնայ մարիլ անհոգութեան եւ մեղաց փռչոյն ներքեւ. հարկ է, ուրեմն, միշտ վառ պահել զայն արթնութեամբ, եւ մանաւանդ տալով անոր նիւթ՝ վառելու համար:

Բրոֆ. Մ. Ա. Մելքոն խօսեցաւ Միւրութեան տարեկան քարոզը, նիւթ ունենալով Ա. Կոր. Գ. 10 համարին վերջին մասը. «Միայն թէ ամէն մէկը թող զգուշանայ թէ ինտոր կը չինէ»: Շատ պարզ եւ ազդեցիկ եղանակաւ նկարագրեց այն բարոյական չէնքերն, զորս կը չինեն քրիստոնեայք իբրեւ եկեղեցի եւ իբրեւ անհատ: Ամէն ոք կոչուին ունի գործելու ըստ կարի, բայց խիստ զգուշութիւն ընելու է որ հաստատուն եւ օգտակար չէնքեր չինէ Յիսուսի համար, վասն զի իւր պատասխանատուութիւնը ծանրագոյն է: Ապա խօսքն ուղղեց առ պաշտօնեայս Աւետարանի, ոյք իւր աջ կողմը կը կենային, յիշեցնելով անոնց թէ իրենք են ուղղակի աշխատաւորք Աստուծոյ թաղաւորութեան փառաւոր չէնքին մէջ, եւ պարտ է նոցա ծանաչել իրենց գործը եւ մեծ պատրաստութեամբ գործել:

Բաց յայտնանէ ուրիշ քարոզութիւնք եւ բանախօսութիւնք եւս եղան, եւ ժողովը աւարտեցան նոյ. 1ին, Կիրակի օր, յորում Տէրութեան Ընթրիք կատարուեցաւ եւ Միւրութեան եկեղեցեաց գործոց վրայ տեղեկութիւններ հաղորդուեցան: Կը յուսանք որ պաշտօնեայք աստուածային օրհնութեամբ լեցուած դարձան իրենց տեղերը, աւելի արթուն հսկողութեամբ Յիսուսի համար պաշտօնի չինելու:

Աստուածաբ. Դպրոց. ԱՍՏՈՒՐ Զ. ԵՂՅԵՍԵՆ Խաբերդ 10 նոյ. 1891.

ՍՈՍՈՒՄ ԱՐԿԱՍ Ի ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ

Հոկտ. 31ին, ցերեկուան ժամը 10ին աւտենները, տեղւոյս աւետարանական եկեղեցւոյն անդամներէն բարեպաշտ անձ մը, Պրն. Յովհաննէս Չէլէպեան, արհեստով հիւս, իւր տունը շինելու պարագայէն էր, մինչ իւր Հորս տարեկան արու դաւակը մեծ հօրը տունը գացած էր, միւս ութ տարեկան որդին բակին մէջ կը զբաղէր, եւ իւր ամուսինը նոր չէնքին տակը կը կերակրէր իւր երկուորեակները: Սոյն միջոցին Պրն. Յովհաննէս կը տեսնէ թէ չէնքին տանիքը կը շարժի, եւ մեծ տղուն կ'ըսէ, «Շուտով սղոցս բեր»: Նաեւ ամուսնոյն պոռալով կ'ըսէ, «Շուտ բրէ, առ մանուկները եւ փախիւր»: Խօսելու միջոցին տանիքը կ'իջնայ. այր եւ կին եւ երկուորեակ մանկունք կը մնան փլատակին ներքեւ: Թէեւ անմիջապէս օգնութիւն հասաւ եւ յիշեալ զփաղէները հանուեցան փլատակին ներքեւէն, սակայն արդէն մեռած էին նոքա: Միւս օրը կիրակի էր, եւ առաւօտուն Աւետարանական եկեղեցւոյն մէջ յուղարկաւորութեան պաշտօն կատարուեցաւ: Մեծ բազմութիւն խոնուած էր թէ՛ եկեղեցւոյն եւ թէ՛ բակին մէջ: Մեռեալք երեք ունեւորեալք մէջ գրուած էին. այր եւ կին՝ զատ զատ անտուկներու մէջ, եւ երկու փոքրիկները՝ մէկ անտուկի մէջ: Փոքրիկանց անտուկը պզտիկ տղայք իրենց ուսերուն վրայ կը տանէին կարգով: Երբ սգազգեաց թափօրը կ'անցնէր, թէ՛ յուղարկաւորաց եւ թէ՛ տանց զրանց քով եւ տանեաց վրայ հաւաքուած խոռոն բազմութեանց եւ մինչեւ անգամ այլազգեաց լացից, ողբոց եւ աղաղակաց ձայնք օղը կը թնդացունէին: Յոյժ ազդեցիկ եղաւ թաղման հանդէսը: Սոյն արկածէն կը սորվինք թէ մեր կեանքը փոտնդի տակ է, թէ չենք գիտեր՝ երբ պիտի մեռնինք, եւ թէ պատրաստ լինելու ենք մահուան:

Ազօթենք առ Աստուած որ իւր Սուրբ Հոգւով միութարէ եւ սփոփէ յիշեալ ննջեցելոց բարեպաշտ եւ ծերունազարդ ծնողաց, եղբարց, քերց եւ բոլոր ազգականաց ու ցաւակից բարեկամաց կոտրած եւ վիրաւորեալ սիրտերը, որպէս զի կարող լինին նոքա ըսել, «Տէրը տուաւ ու Տէրը առաւ, օրհնեալ ըլլայ Տէրոջը անունը»:

«Երանի մեռելոցն որք ի Տէր ննջեցին»
Տիգրանակերտ Ա. ՄԱՐՏԻՈՍ ՅԱՐՈՒԹԻԵՆԵԱՆ
1 դեկտ. 1891

Կ. պոլսոյ Երիտ. Քրիստ. Ընկերակցութեան ազօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը 9ին ըստ Թուրքաց, Պայպլը Հաուսի մատրան մէջ:

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Դեկտ. 14 ըստ Յուն., Է դեկտ. 26 ըստ Լատ., 1891

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ ուրբաթ օր Գերմանիոյ Ռայխսթակը 48ի դէմ 242ի քուէիւք ընդունեց առեւտրական նոր դաշնագրերը: Վիլհելմ կայսր Փոցտամի մօտ տեղ մը հացկերոյթի մը վրայ կը գտնուէր երբ յիշեալ քուէարկութեան արդիւնքը ծանուցանող հեռագիրն իրեն բերուեցաւ: Նորին Վեհափառութիւն անմիջապէս յոտին կանգնեցաւ եւ իրողութիւնը ծանոց ըսելով թէ նախարարապետ Քափրիլիի հաւատարիմ

աշխատութեան արդիւնքն էր այս յաջողութիւն: Բրուսիացի այդ պարզ զօրավարն, ըսաւ կայսրը, երկու տարուան մէջ յաջողած է տիրանալ յոյժ դժուարին խնդրոց: Վիլհելմ կայսր աւելցուց թէ կը հաւատար որ առեւտրական դաշնագրոց կընքուին քաղաքական յոյժ կարեւոր դէպք մը պիտի լինէր ապագային համար, եւ ուրախութիւն յայտնեց որ Ռայխսթակը քուէից այնչափ մեծ առաւելութեամբ ծանաչած էր նախարարապետին իմաստութիւնն այս խնդրոյ մէջ: Կայսրն ըսաւ նաեւ թէ սոյն քուէարկութիւն նոր թուական մը պիտի բանար գերմանական պատմութեան մէջ: Նորին Վեհափառութիւն իւր խօսքն աւարտեց ծանուցանելով թէ Զօր. Փոն Քափրիլի կը շնորհէր Կոմսութեան աստիճանը: Պիղմարք իշխան հակառակ էր այս դաշնագրոց կնքման, սակայն չէր կրնար եօթանասունեակութն տարեկան հասակին մէջ Ռայխսթակի նիստերուն ներկայ գտնուիլ եւ վիճաբանութեանց մասնակցիլ, մասնաւորապէս՝ վասն զի իւր բժիշկը հրաման չէին տար նմա երթալ ի Ռայխսթակ, եւ բաց աստիճանակին նախարարապետը չէր կարծեր թէ մինչեւ իսկ հրեշտակ մը կըրնար Ռայխսթակի մեծամասնութիւնն համոզել դաշնագրոց հակառակ քուէ տալու:

Առեւտրական դաշնագրոց համար աւստրիական իմօրհարանի ընտրած յանձնաժողովն 3ի դէմ 23 քուէիւք նպաստաւոր տեղեկագիր բերած է Գերմանիոյ, Զուիցերիոյ եւ Պիլճիոյ հետ կնքելի դաշնագրոց վրայ, եւ 6ի դէմ 22 քուէիւք նպաստաւոր տեղեկագիր բերած է Իտալիոյ հետ կնքելի դաշնագրոց վրայ: Ոմանք կը կարծեն թէ իտալական գինոյ վրայ դրուած մաքսին մեծապէս զեղչումը յոյժ վնասաբեր պիտի լինի Աւստրիա-Հունգարիոյ նահանգաց ոմանց գինեգործութեան. նաեւ առարկութիւններ կը բերուին Աւստրիոյ ընդ Իտալիոյ դաշնագրին ուրիշ քանի մը կէտերուն դէմ: Կը կարծուի թէ սոյն դաշնագիրը պիտի ընդունուին իմօրհարանի կողմէ, սակայն Աւստրիա-Հունգարիոյ ժողովուրդն այլ եւս մեծ շահագրգռութիւն չըդար աւստրիական:

—Աւստրիական միսիոնարական ընկերութեան մը վերաբերող քահանայ մը եւ երկու մայրապետք, որ իբրեւ գերի արգելուած էին իմարթումի մօտ գտնուող Օմարեման քաղաքին մէջ, վերջերս այդ քաղաքէն փախչելով ազատած են: Յիշեալ կ'ըսեն թէ զեռ իբր 40 գերիներ արգելուած են յՕմարեման, յորս կը գտնուին 19 Յոյնք, 8 Ասորիք, 8 Հրեայք եւ 2 աւստրիացի միսիոնարք: Տարփուրի նախկին կառավարիչ Սլաթին այլ եւս այս զփաղդ գերեաց մէջ կը գտնուի, եւ խիստ հսկողութիւն ի գործ կը դրուի իւր վրայ: Գերիներէն ոմանք շղթայով կապուած են եւ երբեմն սաստիկ կը դանակոծուին: Վերոյշեալ երեք ազատեալք կը հաստատեն այն լուրը թէ Մէհտիի հետեւողք յաղթուած են իմարթումի եւ Ուստուլի մէջտեղ ընալող Շիլլուք անուն ցեղին մարդոցմէն:

—Ինքն-էնչայի կոտորածք կը բազմանան: Քանի մը շաբաթ առաջ աւստրիացի Հայնրիխ արքիդուքս եւ իւր կինը մեռան Ինքն-էնչայէ, եւ վերջերս նոյն հիւանդութեան մեռաւ նաեւ յիշեալ արքիդուքսի եղբայր Սիլիսմունտ արքիդուքս. այժմ սորա մէկ ուրիշ եղբայրը, Էրնէսթ արքիդուքս, համաճարակէն բռնուելով ծանրապէս հիւ-

անդադար Է: Տանիմարքայի թագաւորը եւ թագուհին, Աւստրիոյ կայսեր դուստր Վալերիա արքիդքսուհին, Աւստրիոյ Երեսփոխանական Ժողովոյ նախագահ Տր. Սվոյքա եւ հռչակաւոր վիրաբոյժ Տր. Պիլ-ըթ կը գտնուին Բեռլին-Էնցայէ բռնութիւնը թուոյն մէջ: Սոյն հիւանդութիւն կը ծաւալի ի Տանիմարքա եւ ի Հոլանտա, եւ Գերմանիոյ քանի մը քաղաքացի մէջ մահուց սովորական, թիւը դրեթէ կրկնապատկած է: Միացեալ Նահանգաց տարբեր կողմերէն եւս Բեռլին-Էնցայի կոտորածներու լուրեր կը հասնին: Վիէնայի դիւանականներէն Փրոֆ. Նոթնակալ բանախօսութիւն մը ընելով ըսաւ թէ Բեռլին-Էնցայի ի սկզբան ծագած է Թ. դարու մէջ: Փրոֆէսորը կ'ըսէ նաեւ թէ համաճարակին պատմութիւնն այնպէս կը ցուցնէ որ սոյն հիւանդութիւն 3 կամ 4 տարի յաջորդաբար յերեւան կ'ենէ եւ ապա իւր 20 տարի կ'անհետանայ:

—Ահաւասիկ Մ. Թը Ֆրէյսիւնէի բուն խօսքերը զորս նա խօսեցաւ Երեսփոխանական Ժողովոյ մէջ եկեղեցականաց խնդրոյն նկատմամբ: «Ոչ մէկ կառավարութիւն, որչափ եւ յարգանք ընծայէ կրօնական զգացմանց, կրնայ ընդունիլ թէ այս մարդիկ կրնան իրենց Գաղիոյ քաղաքացիներ լինելը մոռնալ՝ այն պատճառով ինչ որ թէ հանրային պաշտօններու մէկ մեծ ձեւերն պետերը լինելէ զատ ունին նաեւ կրօնական հանգամանք մը, քանի որ այդ նոյն անձինք յօժարութեամբ ընդունած են այն պաշտօնները զորս կառավարութիւնն իրենց յանձնած է, եւ քանի որ երբ այդ պաշտօններն ընդունեցին, կատարեալպէս տեղեակ էին այն օրինաց որոց պիտի հնազանդէին: Կառավարութիւնը չկրնար, եպիսկոպոսաց յարմարելու համար, թոյլ տալ որ նոքա իրենց, իբրեւ Գաղիոյ քաղաքացիաց, ունեցած պարտականութեանց մէկ մասն արհամարհեն եւ մեզ դէմ ենեն քննադատելու եւ պախարակելու այն պետութեան մէկ արարքը որ զնոսա դրած է իրենց պաշտօնին վրայ: Ես էապէս չափաւոր մարդ մ'եմ, սակայն չեմ կրնար ո եւ է մէկու զիջում ընել այս սկզբանց մասին որք պետութեան նոյն իսկ հիմը կը կազմեն: Յորչափ կառավարութեան գլուխը կը գտնուիմ, երբեք թոյլ պիտի չտամ որ քաղաքացիաց ո եւ է դաս առ ոչինչ գրէ օրէնքը եւ պետութիւնը:» Նախարարական աւելցուց նաեւ որ եթէ Երեսփոխանական Ժողովը քուէարկէր եկեղեցւոյ պետութենէ բաժանման ի նպատակ, պիտի հրաժարէր իւր պաշտօնէն, վասն զի չէր կրնար գործադրել այդպիսի որոշում մը: Ինչպէս անցեալ շաբթու գրեցինք, կառավարութիւնը մագապուր գերծաւ պարտութենէ, եւ յետոյ երեք երեսփոխանք, յորս կը գտնուէր Արմատականաց պետ Մ. Բլէմանսոյ, եկեղեցւոյ պետութենէ բաժանման առաջարկ մը բերին: Գաղիական լրագրաց մեծ մասին կարծիքն այն է թէ եկեղեցւոյ պետութենէ բաժանման դադարին հետահետէ ընդունելութիւն կը գտնէ ի Գաղիա եւ թէ կաթոլիկ կուսակցութիւնը նուազ հակառակ է այժմ քան յառաջագոյն:

—Դեկտ. 14ին Լեւոն Ժ.Գ. պապն բանաստեղծութիւն մը ըրաւ Կարդինալաց Ժո-ժովոյ մէջ: Նորին Արքեպիսկոպոս ըսաւ թէ եկեղեցւոյ թշնամիք զայն պաշարած էին ամէն կողմէ եւ իրենց ատելութիւնը բանիւք արտայայտելէ զո՞հ չլինելով սկսած էին բռնութիւն գործածել: Աւելցուց նաեւ

թէ Վեհապետ Քահանայապետին արտաքին աշխարհի հետ հաղորդակցելու աղաւաղութիւնը հետզհետէ կը կրճատուէր եւ իրաց կացութիւնը կը դժուարանար: Սակայն եւ այնպէս սոյն բանաստեղծութիւն կանխադրոյններէ աւելի մեղմ ոգով շարադրուած է, եւ իտալական թերթեր յարգական լեզուաւ կը յիշատակեն զայն: Ինչպէս կը գրէ. «Ձեռք պատասխանէր Պապութեան յոյժ դժուարին կացութեան վրայ եղած անհրաժեշտ ողբերուն, որք 1870էն հետէ կանոնաւորապէս կը կրկնուին, այլ անոնց վրայէն կ'անցնինք յարգական լուրթեամբ, նկատելով զայն իբրեւ զգացմանց արտայայտութիւնն ոչ միայն Կաթոլիկ եկեղեցւոյ պետին, այլ նաեւ պատկառելի ծերունւոյ մը զոր ամենայն ոք պարտի պատուել իւր բարի դիտաւորութեանց եւ սուրբ կենաց համար:» Անգղիական Սթանֆորտ լրագրիւր օտարազգւոյ մը տեսակետէն խօսելով կ'ըսէ. «Ոչ ոք կը տարակուսի թէ Լեւոն Ժ.Գ. բացարձակ անկեղծութեամբ կ'ըսէ զոր ինչ կը խօսի, եւ թէ կը հաւատայ որ իւր խօսքերը որչափ անսխալ նշանակալի եւս ազդեցիկ են, եւ իւր փաստաբանութիւնը յստակ եւ վերջնական են միանգամայն:» Եւ սակայն Սթանֆորտ անտրամաբանական եւ համոզականութենէ զուրկ կը համարի Պապին բանաստեղծութիւնը, վասն զի չկրնար հասկնալ թէ ինչ են այն պայքարները որք կը մղուին ընդդէմ եկեղեցւոյ, քանի որ ոչ ոք վէճի տակ կը ձգէ Պապին հողեւոր իշխանութիւնն Կաթոլիկ եկեղեցւոյ վրայ:

—Նոր չեխ կուսակցութեան վերաբերող երեսփոխան մը, Տր. Կրէկը, բուն լեզուաւ ուղերձ մը ընելով աւստրիական Խորհրդարանին մէջ, ըսաւ թէ Պոնտիոյ չեխ ժողովրդեան մեծ մասը թշուառ վիճակ մը ունէր աւստրիական կառավարութեան տակ եւ կը փափաքէր ազատիլ իւր բարեկրօնեան գերութենէն: Ըսաւ թէ Պոնտիոյ միացիք կը հարստահարուէին եւ կը հալածուէին պետութեան մը կողմէ որ փոխանակ դո՞ ընելու գոտս կը սորվեցունէր նոցա ատել զինքն: Պոնտիացի ազնուական մը, Շվարձէնպէրկ իշխան, սապէս պատասխանեց Տր. Կրէկրի. «Եթէ դուք եւ ձերիները կ'ատէք այս պետութիւնը— եւ զժողովրդաբար իրողութիւն մ'է թէ ընդդէմ Աւստրիոյ ատելութիւնը կը տարածուի ի Պոնտիա ձեր վարդապետութեանց միջոցաւ— ինչ կ'առաջարկէք ընել ձեր երկրին համար որ փոքր լինելով չկրնար առանձին պետութիւն մը կազմել: Կ'ուզէք Գերմանիոյ կամ Ռուսիոյ յանձնել զայն, վասն զի չէք կրնար ուրիշ ընտրութիւն մը ընել եւ թէ բաժնուիք Աւստրիական Միութենէն:»

—Ձրոյց մը հասած է ի Լոնտոն թէ էմին փաշա ծանրակշիռ դժուարութեամբք պաշարուած է ի Կեղրոնական Ալբրիկէ: Կ'ըսուի թէ նա քանի մը արիւնհանգ կ'ուզէր ունեցած է եւ իւր փոքր խումբը բոլորովին ջարդուելու վտանգի մէջ կը գտնուի:

—Իտալիոյ թագաւորը եւ թագուհին բացին Տրեբը դետոյն վրայ ձգուած նորահառոյց դեղեցիկ կամուրջը: Այս կամուրջին շինութիւնն սկսած էր 1889ին:

—Մը. Կլատթըն, որ զայլ շաբթու պիտի լրացունէ իւր 82րդ տարին, օգոստոսութիւն ընելու եւ հանգիստ առնուլ նպատակաւ դացած է Գաղիոյ Պիարից քաղաքը, որ կը գտնուի այդ երկրին հարաւային արեւելեան ծայրը: Սթանֆորտ կ'ըսէ թէ

ծերունի դիւանագիտին օգոստոս ամսէն ի վեր կատարած աշխատութիւնը ճշմարտութեամբ կրնան համարուիլ այդ տարիքն ունեցող մարդու մը համար:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թայգլ Մ. Շատուռնի Պուլկարիայէ արտաքսման պատճառաւ յառաջ եկած խնդիրը կը կոչէ «ալէկոծութիւն թէյամանի մը մէջ»: Թայգլի այս խօսքին իմաստն այն է թէ Մ. Սթամպուլոֆ ըստ քմաց դործ մը կատարած է Պուլկարիայէ արտաքսելով զՄ. Շատուռն, եւ թէ Գաղիա անխորհրդաբար շարժած է պուլկար կառավարութեան այս արարքն առիթ ընելով դիւանագիտական յարաբերութիւններ խզելու: Անգղիական թերթը կ'ըսէ թէ Մ. Սթամպուլոֆ պարտէր գործել խզել մտօք յարգելով Կաթոլիկները, որոց համաձայն պուլկար կառավարութիւնը ոչ զոր կրնայ երկրէն արտաքսել առանց կանխաւ լուր տալու այն կառավարութեան գործակատարին որոյ պաշտպանութեան տակ լինել կը յայտարարէ յանցաւորն, եւ առանց այդ գործակատարէն պատասխան ընդունելու: Սակայն, գալով միւս կողմը, կ'ըսէ Թայգլ, Գաղիա կանոնաւոր ներկայացուցիչ չունի ի Պուլկարիա, այլ միայն գործակատար մը, որոյ պաշտօնն է ընթացիկ գործոց պարապել եւ ոչ թէ դիւանագիտական յարաբերութիւններ ունենալ: Սթանֆորտ բոլորովին արդարացի կը գտնէ պուլկար կառավարութեան ընթացքը: Յիշեալ թերթը կ'ըսէ թէ այս դէպք ցոյց կու տայ որ գաղիական կառավարութիւնն անկարող է զանազանութիւն դնել ընդ մէջ աղդուութեան եւ բռնութեան, եւ դիւրաւ կ'ազդուի այնպիսի պարագայէ մը յորում գործողութեան պատճառ չկայ: Սոյն թերթը կը յայտարարէ որ անկարելի է երեւակայել աւելի տրամաբանական եւ աւելի հաշտարար պատասխան մը Գաղիոյ պահանջմանց՝ քան զոր Պուլկարիոյ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Կրէքոֆ տուաւ: Սթանֆորտ կը յարէ թէ ամենազոյզն տարակոյս իսկ չկրնար կենալ թէ պուլկար կառավարութիւնը իւր օրինաւոր իրաւանց սահմանէն դուրս ելած է այս խնդրոյ մէջ: «Բանականութիւնը եւ նախընթաց օրինակը,» կ'ըսէ յիշեալ թերթը, «ցոյց կու տան թէ ամէն կառավարութիւն իրաւունք ունի իւր երկրէն արտաքսել ո եւ է անձ, որ ըստ կառավարութեան գաղափարութեան այդ երկրին մէջ բնակելու համար ունեցած արտօնութիւնը չարաչար կը գործածէ ի վնաս պետութեան:» Սթանֆորտ իբրեւ օրինակ յառաջ կը բերէ անգղիական Խորհրդարանի մէկ անդամին արտաքսումը Գաղիայէ, եւ մին դերմանացի ու միւսն գաղիացի երկու թղթակցաց արտաքսումն Իտալիայէ: Սակայն գաղիական թերթեր կը պատասխանեն թէ յիշեալ արտաքսմանց եւ Մ. Շատուռնի արտաքսման պարագայը նոյն չեն, վասն զի Պուլկարիա պարտի յարգել Կաթոլիկները: Ռուս լրագրիւրք արդարացի կը գտնեն գաղիական կառավարութեան ընթացքը, զոր հարկաւոր կը համարին պահպանելու համար Կաթոլիկները անբռնաբարելիութիւնը: Բայց Թայգլ լրագրին Փեթրոպոլիկի թղթակցը կը գրէ թէ Ռուսք բոլորովին գոհ չեն իրաց սոյն կացութենէն վասն զի այժմ ոչ ոք մնացած է ի Սոֆիա գործելու համար ընդդէմ

երեք դաշնակից տերութեանց ազդեցութեան: Գերմանական լրագիրքը կը հաւանին Պուլկարիոյ ընթացքին, եւ Քէօնէնէ Յայնսնի կը գրէ թէ Սոփիայի գաղիական հիւպատոսարանը կեդրոն մ'էր մեքենայութեանց ընդդէմ խաղաղ զարգացման Պուլկարիոյ եւ թէ Պուլկարիոյ համար օգտակար բան մ'է այդ հիւպատոսարանի փակումը: Կ. պոլսոյ մէջ ընակող Գաղիացիք գոհ չեն իրաց ներկայ կացութենէն, վասն զի կը վախճան թէ այսու պիտի մնասուի Գաղիոյ ընդարձակ առեւտուրն ընդ Պուլկարիոյ:

Պուլկարիոյ նախորդ իշխան Ալէքսանտր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Աւստրիոյ կայսեր հետ, եւ կը թուի թէ նորին վեհափառութենէ թոյլտուութիւն ստացած է ընդունիլ 50,000 ֆրանքի տարեկան թոշակը զոր Պուլկարիոյ Սոպրանիյէն քուէարկեց վերջերս: Ալէքսանտր իշխան հետագայ նամակը գրած է Սոպրանիյէի նախագահին:

Աւստրիական Պուլկարիոյ Ալէքսանտր Տէր,

Պուլկար ժողովրդեան ներկայացուցչաց մեծանշանական որոշումը խորապէս ազդած է սրտիս: Կը խնդրեմ ձեզմէ, տէր, որ անոնց հաղորդէք իմ սրտագին երախտագրութեանս արտայայտութիւնը: Կը մաղթեմ որ աստուածային օրհնութիւնը տարածուի Պուլկարիոյ եւ իւր արժանաւոր որդեղոյ վրայ, որք լեցուած են անսահման սիրով առ իրենց սիրեցեալ հայրենիքն, որք այնչափ արիւթիւն ցուցին պատերազմի դաշտին վրայ եւ որք զիտեն այսպիսի մեծանշանութեամբ յիշել զնա որ բազմ ունեցաւ իրենց առաջնորդել զժողովրդին այլ փառաւոր աւուրց մէջ, Կը մաղթեմ որ Սիւլիսիայի Աստուածը միշտ պաշտպան լինի սիրելի Պուլկարիոյ: Այս է բաղձանքն Պուլկարիոյ նախորդ անձնանուէր ծառային եւ հաւատարիմ բարեկամին:

Ալէքսանտր (Կոնստանտին)

Կ'ըսուի թէ Ալէքսանտր իշխան, որ կին մը եւ զաւակ մը ունի ապրեցունելու, հարկադրուած է տնտեսագիտութեամբ ծախք ընել: Իբրեւ աւստրիական սպայ կ'ընդունի տարեկան 440 ոսկւոյ թոշակ միայն, որ 715 ոսկւոյ պիտի բարձրանայ երբ իշխանը պաշտօնի բարձրացում ունենայ:

Կայսերական Բժշկական Ընկերութեան անցեալ ուրբաթ աւուր նստին մէջ խնդիր եղաւ թէ Բիւլլ-Էնցլիս սկսած է ճարակիլ ի Կ. պոլս: Տր. Սթէքուլիս, Տր. Վիլի եւ այլք ըսին թէ վերջերս դարմանած էին Բիւլլ-Էնցլիս բռնուած անձինք եւ թէ այդ հիւանդութեամբ վարակուողներուն թիւն օր ըստ օրէ կ'աճէր: Ուրիշ բժիշկք այն կարծիքն ունէին թէ իրական Բիւլլ-Էնցլիս չկար մայրաքաղաքին մէջ, եւ թէ այժմու հիւանդութիւնը սովորական հարբուխի համաճարակ (grippe) մ'էր:

Կ. պոլսոյ մէջ իրական ձմեռն սկսաւ այս շաբթու: Մայրաքաղաքին բնակիչք այս երկուշաբթի առաւօտ առաջին անգամն լինելով ձեամբ ծածկուած տեսան դետինը:

Հոչակաւոր աւաղակապեան էտհէմ Փէհիւլան, որ երկար ատենէ ի վեր կ'ապտակէր Նիկոմիդիոյ եւ Կէյպիզէի մէջ տեղ գտնուող սահմանին մէջ, կառավարութեան յանձնելով ինքզինք կայսերական ներդրութիւն խնդրած է:

Հալիքէն կը գանգատի թէ զիւղացի ժողովուրդը վաշխառուաց ճիրաններէն ազատելու համար ձեռք առնուած միջոցներն

անբաւական են: Գիւղացիք չեն կրնար դրամ փոխ առնուլ երկրագործական դրամատուններէն վասն զի կարողութիւն չունին տալ պահանջեալ գրաւները, եւ ուստի կը դիմեն վաշխառուաց որք առ հարիւր 30է մինչեւ 40 տոկոս կ'առնուն: Նշանաւոր իրողութիւն մը սա է թէ վաշխառուք երբեմն իրենց փոխ տուած ստակը փոխ կ'առնուն երկրագործական դրամատուններէն պահանջեալ գրաւը տալով:

Երկրագործական Կեդրոնական Դրամատան նոր շէնքին կառուցումն սկսած է ի Կ. պոլս: Այս շէնքին համար 4,710 ոսկի պիտի ծախսուի:

Փէյլէր Լոյս կը հրատարակէ Պէլկրատէ դեկտ. 13 թուականաւ զարնուած հետագայ հեռագիրը: «Ալէքսանտր թագաւոր յառաջիկայ զարնան մէջ այցելութիւն մը պիտի տայ Վեհ. Սուլթանի: Խնամակալութեան խնդրանք» Կ. պոլսոյ սերպ դեսպան Զօր. Սափա Կրուիչ Բ. Դրան հաղորդած է Սերպիոյ թագաւորին սոյն առաջագրութիւնը:

Պէյրութէ մայրաքաղաքս հասած է հետեւեալ հեռագիրը որ տեղեկութիւններ կու տայ հնտախտի ծաւալման վրայ ի Մէրճայում. «Դեկտ. 14-18 Սալիհին զիւղին մէջ 18 անձինք բռնուեցան հնտախտէ եւ 8 անձինք մեռան, ի Տիվար 15 անձինք բռնուեցան նոյն հիւանդութենէ եւ 13 անձինք մեռան, եւ ի Զոպա մէկ մահ միայն պատահեցաւ»:

Մուսուլէ եկած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ Ասորոց պատրիարքը մեռած է ի Հալէպ:

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը որոշած է մարքիլ եւ խորցունել Տէտէ Աղաճի նաւահանգիստը որպէս զի մեծ շոգեխաւեր կարող լինին մտնել հոն: Նոյն նախարարութիւնն Արեւելեան Երկաթի խողովակ ընկերութենէն խնդրած է այդ նաւահանգիստին մէկ յատակաձեւը:

Սեւ Ծովու Ընկերութեան տնօրէն եւ Արեւելեան Հեռագրական Ընկերութեան ընդհանուր գործակալ Գէորգ Սերբոս էֆ. մեռաւ երկուշաբթի առաւօտ: Յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երեքշաբթի օր եւ հանդուցելոյն մարմինը թաղուեցաւ Կաթոլիկ Հայոց Եկեղեցի մահատան մէջ:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ			
Դեկտեմբեր 14/26, 1891			
Գոստիլտէ	20	Բուժ. երկ. բաժին	64 50
Պարտուց յարգարման թղթադրամ (Թաաֆիյէ Ի Տիւլուն Գայսէսի)	22	Թաաֆիլաթ Ե Ծամ. 76 39	
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԾԱՄ. ՈՍԿԻՆ 100Է			
Մէճիտիյէ	107 35	Ռուսիոյ բուժ.	90
Մէթալիք	98	Նարոյէն	87 5
Պէշիք	101 40	Գրիմից	51 40
Ալթըրք	102 40	Աւգլ. ոսկի	109 38
Ծանօթ թղթադրամ 9 21			

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՊՈՌ ՊՅՈՅՅԱՆ
Ֆինանսներու Եօգուշը, Ամերիգան Խան

1891 ՏԱՐԻՈՅՆ «Ա. Ի. Ե. Տ. Ա. Բ. Ե. Բ.» ԶԱՆԿԸ	
Արդեր	6, 22, 38, 54, 70, 102, 118, 126, 134, 142, 190, 198, 238, 246, 270, 278, 286, 302, 310, 318, 326, 334, 350, 382, 390, 398, 406
Աժան կրօնք	113
Ակոյի սերմունք մանկանց մէջ	156
Աղօթելու ժամանակ չունենալ	217
Աղօթող փոքրիկ խեղանգամ մը	177
Ամերիկացի կանայք	36
Այլեւայլք	196, 220, 236, 284, 308, 324, 340, 404, 411

Այլոց օգնել	403
Անպատին մէջէն հոսող գետակը	313
Անաստուածի մը վկայութիւնը	73
Անբան յեղուղակը	395
Անգղիացի նախարարապետը զորս տեսած եմ	147
Անիրաւ եւ չար մարդիկ	281
Անկիւնները մաքրել	257
Անձնական պատասխանատուութիւն	322
«Ան որ կը լսէ՝ թող ըսէ, եկուր»	74
Անպատրաստ	65
Անտառաց առողջաբանական արժէքը	116
Աշխատութիւն նուազեցունող մեքենաներ	339
Աշխարհի մարդոց եւ Քրիստոսի գաղափարը ի մասին մեծութեան	9
Աշխարհս բոլորովին լեցուած	76
Աչք եւ միտք	179
Ապաստանի ժայռին մէջ ապահովութիւն	97
Առողջաբանական	356
Առտին զուարթութիւն	164
Աստեղը	123, 131
Աստուածաբանական ձեւաբան ի Մարսուան	225
Աստուածաշունչի ընկերութիւնք	338
Աստուած կը տիրէ ամենայնի	395
«Աստուած յոյժ բարի է»	65
Աստուծոյ մեղ տուած դասերը	17
Աստուծոյ մօտ լինել	153
«Աստուծոյ փառքին համար»	297
Արանց եւ կանանց երկայնակեցութիւնը բաղդատեալ	28
Արգարացի հպարտութիւն	90
Արգէսեան ջրհորը	115
Արդի խուզարկութիւնը Աստուածաշունչի	11, 36, 59
Արդի վերաբուժութիւն	227
Արեւ	140
Արժէք շարժառիթաց	210
Արծիւը	226
Արծիւներու բաղմութիւն	316
Արհեստական անձրեւ	107
Արու անձանց թուոյն պակսիլը	396
Արքունի քարոզիչը եւ արքունի դերասանը	281
Արքատորոս	331
Արքատորոսի սրբնթացութիւնը	76
«Աւետարներ» 1892 տարւոյ	364
«Աւետարանականք»	82
Աւետարանի պաշտօնէին գործը	129
Ափիոն	122
«Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ, Ամենեւին երգում մի ընէք»	274
Բանալեաւ փակեալ ջրհաններ	353
Բարեպաշտ անձէ մը ինչ կը պահանջուի ներկայ դարուս մէջ	194
Բարի յիշատակ մը թողուցէք	74
Բարիք գործելու կարողութիւն	259
Բարի օրինակ մը	114
Բժշկականութեան դպրոցը	284
Բնակելի սենեկաց հովանարութիւնը	204
Բորտը ինչպէս կ'աղբին	324
Դեմոստեն	180
Դերմանական մարդահամար	67
Դինի խմելու ենք	266
Դիտութեանց կրտսերագոյնը	236
Դիրութիւն եւ նիւարութիւն	268
Դիւանացաւ	300
Դործովը ապացուցեալ հաւատք	329
Դասեր ծով պահելու մոլութենէն	91
Դաս մը Աւստրիայէ	291
Դարբինը	307
Դժուարին գործի դարման	17
Դիւպատութիւն	380

Դիեցուցիչ շին	188	Իւր բաժինը կատարեց	275	Հրադիւնուց ճարտարագործութիւն ի Պել-	
Դիւրին լուացարարութիւն	363	Լինկ Ձինկ Թինկ, դարձի եկող ափիո-		ճիւղ	347
Դիւցազնական աղքատութիւն	348	նամուր	290	Հրեայք Եւրոպայի մէջ	19
Դպրոցը եւ ուսուցիչը 346, 362, 370, 378,		Լոյսը կը սիրէր	348	Հրեշտակի մը երեսը	385
394, 402, 410		Լորտ Ուլսլիի կարծիք զՁինաց	84	Ձիագարմանութիւն	140
Դրամ եւ առաքելութիւնը	1	Լուսին	171	Ճափոնացւոց հովհարը	388
Դրան բացուելը	2	Խահուէին պատմութիւնը	372	Ճշմարիտ դիւցազնութիւն	106
Եգիպտոս	387	Խաւարի մէջ ապրել	3	Ճոն Ուէսլի ի Քորնուոլ	321
Երկտրական շարժիչին կատարած դոր-		Խնամով կարգա Սուրբ Գիրքը	25	Մակաճական տրամաբանութեան մե-	
ծերը	172	Խնամով քննած են	9	թոններ եւ կրօնական ճշմարտու-	
Երկտրականութիւն ակոյքաշէյու մէջ	219	Խորշելի սխալ մը	162, 170	թիւն	249
Երկեղեցին պարտի առաջնորդուել Սուրբ		Խորշելի սովորութիւն մը	57	Մահուան վրայ յաղթութիւն	97
Հոգիէն	185	Խողարկութիւն հարաւային բեւեռին	84	Մահու պատիժ երկտրականութեամբ	20
Երկեղեցւոյ հետ միանալու պարտակա-		Խօսիլ կապիկներու հետ	363	Մանկական բնութիւն	139
նութիւնը	113	Խօսող սրունքը	268	Մանկական հասակ	81
«Ես ձուկ որսալու կ'երթամ»	329	Ծոմարականութիւնը քրիստոնէական		Մանկունք եւ խօսակցութիւն	203
Երաժշտութիւն առ նախնիս	132	պարտականութիւն մ'է	33	Մասնագիտութիւն ի բժշկականութեան	116
Երբեք մի՛ մոռնար մայրդ	67	Ծովագայլը	3	Մարդկային վիճակաց առ միմեանս յա-	
Երգ փրկութեան	57	Ծովածոցոյ յորձանք	163	րաբերութիւնը	403
Երիտասարդի մը զարմանալի կարողու-		Ծովուն յատակը	244	Մարմնամարզը եւ ուտեստը	268
թիւնը	195	Կաթ եւ հիւանդութիւն	364	Մարմնամարզը վասն առողջութեան եւ	
Երկաթուղւոյ ընկերութիւնը ի նպաստ		Կամպէթթայի մայրը	172	գեղեցկութեան	92
գինեհատութեան	379	Կայսեր վերարկուն	172	Մեծ հրդեհը ի պատմութեան	259
Երկնաւոր կեանք	265	Կայսրն խրճիթի մը մէջ	305	Մեծ սատակիչը	315
Երկու երկրաց քաղաքացի մը	105	Կանանց բարի ազդեցութիւնը	393	Մեռելու մարդուն բանալին	361
Երկու ծանր բեռներ	169	Կ'աւրինք մեր աչուրները	124	Մեռելոց մատենան	59
Երկու մարդոց «վէճը»	409	Կենդանեաց անյայտացեալ եւ կորսուող		Մեր աղօթքները	273
Երկուորեակը	156	տեսակները	179	Մեր գաղափարականը չափազանց	
Երկու վարժարանաց ամսվերջի հան-		Կենդանեաց ոմանց ամառնային քունը	404	բաժնի է	145
դէսք	226, 234	Կին մը ինչ ըրաւ	43	Մեր ծանօթութիւնը Քրիստոսի վրայ	161
Երկու տեսակ փառասիրութիւն	291	Կիրակնօրեայ դպրոցաց դասուց համար	323, 339, 355, 371, 387	Մեր նախնիք կարճակեաց եղած են	292
Երկու տեսակ քաջութիւն	44	Կիւղեա բէռքա	132	Մեր տղարներուն պատմութիւնը	379
Երկրիս ներքեւը	267	Կծծի մարդ մը իւր լարած որոգայթին		Մժուրկը քամել	66
Երկրպագութիւն ի սրտէ	185	մէջ կիցնայ	410	Միայն մէկ թերութիւն	115
Երջանկութիւն	169	Կ'ուզես կեանքդ երջանիկ անցունել	364	Միացեալ Նահանգաց դանձուն պարու-	
Եօթն ծարաւի փիղեր	203	Կուժը կոտրել	387	նակութիւնը	355
Եօթն հրաշխք աշխարհի	12	Կուռելու բնադղը	99	Մի մարմին	153
Ջայլս դատել	330	Կրթութիւնը զգացմանց	83	Մի թարութիւն վասն անմիջականաց	225
ՋԱտուած տեսնել	321	Կրնամ վստահ լինել	313	Մօր մը աղօթքը	73
Ջարկ բազկի	180	Կրօնական եւ բարոյական գիտելիք	218,	Յաղագս յիշողութեան	219
Ջարմանալի մանող մեքենայ մը	52	305, 345, 377, 401		Յապաղում եւ աճապարանք	131
Ջարմանալի մկանունք	276	Կրօնական լուրեր	354, 386	Յապաղումն իրաւանց հատուցման	60
Ջարմանալիք վիրաբուժութեան	132	Կրօնական կրթութիւն	177	Յարութիւն	201
Ջորալար Կորտոնի տրամաբանքը դրա-		Կրօնական մեծ արթնութիւն ի Քրիստոս	209	Յաւիտենականութիւն առանց Աստուծոյ	306
մոյ դէմ	275	Կրօնք եւ աշխարհային կեանք	337	Յիմարական կատակաբանութիւն	241
Ջորաւոր վկայութիւն ընդդէմ ոգեղինաց	244	Հալածանքը բաղձալի՞ բան մ'է	258	Յիսուսի անունը	121
Ջորութիւն լողալու մէջ	276	Համազգային միջօրէական	260	Յուսոյ ապագայ	169
Ընտանեցեալ առիւծը	252	Հայելի չինելու կերպը	340	«Նայէ ակնկալութեանց»	121
Ընտիր խօսքեր՝ ուղղեալ առ երիտա-		Հանրակառքի մը մէջ մարդասիրութիւն	13	Ներկայն դոհել	323
սարդս	299	Հասակ աճման	204	Ներքին երջանկութիւն	289
Թողեալ արձանագրութիւնը վաղեմի		Հասակ անկման	275	Նկարագիր կաղմել	409
քաղաքակրթութեան	68	Հատուցման աստուածային օրէնքը	33	Նշանաւոր կին մը	332
Թանկագին մատենան	105	Հարաւային Ափրիկէի ապագան	92	Նշանաւոր ձի մը	252
Թաքուն ազդեցութիւն	177	Հացաշինութիւն ի Հնդկաստան	228	Նորա դաւադանը թէ ողորմութիւնը	145
Թղթատարական դրամատոմս	289	Հաւատարիմ շուն մը	228	Նոր աւատարեան հասարակութիւն	251
Թող ձեր լոյսը ճառագայթէ	369	Հաւատքով քալել	257	Նորա փնտռած մարդը	41
Թոմի	251	Հեղինակութիւն Երկեղեցւոյ	282	Նոր դարման հիւժախտի	380
Թռչելու մեքենաներ	307	Հետաքրքրաշարժ աւանդութիւն մը	401	Նոր ծրագիր զկրօնականութիւն խողար-	
Թռչնոց բոյնը	361	Հետաքրքրաշարժ կռիւ մը	228	կելու	108
Ժամավաճառ լինել	91	Հերքեալ մատենան	233	Նոր կտակարան	97
Ժողով քրիստոնեայ աշխատաւորաց	186	Հզօր դիմադրութիւն	49	Նոր հեպրեական երկու ցեղապետներ	171
Ժառանգութիւնը բանք	364	Հէմիլթըր	388	Նորոգումն Երրեակ Դաշնակցութեան	243
Ժնչ բանով ազատուեցաւ	347	Հին եւ նոր դիւտք	396	Շղթայակալ քարոզիչ	361
Ժնչ է սրունից ծեղուն պատճառը	410	Հին ժամանակէ մնացած գործի տան-		Շողեկաոք ճանապարհորդութեան արա-	
Ժնչ է այն որ կը քաղաքակրթէ մարդ-		ջանաց	396	դութիւնը	154
կային սեռը	233	Հիւժախտին պատճառը	100	Ոսկւոյ անցեալը, ներկայն եւ ապագայն	99
Ժնչ որ սերմանէ նոյնը կը հնձէ	298	Հիւսանց քերիչին հնութիւնը	60	Որբեւարին նուէրը	89
Ժնչ պատահեցաւ Անասթասիայի խա-		Հնդկ կին մը	300	«Որդեակը»	250
նութիւն մէջ	27	Հնախոս եւ նորա դարմանը	20	Որոշում	241
Ժնչպէս կը քննան աշխարհիս այլ եւ այլ		Հոգեւոր արթնութիւնը յաճախ ինչպէս		Ուկանտայի դիւցազնը	235
կողմանց բնակիչը	316	կը սկսին	137	Ուղեւորութիւն յԱնգղիա 10, 18, 26, 34,	
Ժնչ պիտի ըսէր ձի մը եթէ կարող լի-		Հոգեւոր տուրք տալու նկատմամբ	81	42, 50, 58, 130, 138, 146, 153	
նէր խօսիլ	252	սկզբունքներ	25	Ու՛մ կը պատկանի երկեղեցւոյ գործոց	
Իտալացի աղջիկը	353	Հոգին Սուրբ ինչպէս կ'առաջնորդէ զմեզ	98, 106	տնօրինութիւնը	298

Ուսումնական ծերութեան հասակի	244	Ս. մ. վերջին հարցաքննությունը եւ հան-	Մենք չենք խմեր (ոտանաւոր)	243
Ուսումնական Սուրբ Գրոց	41	դէս Հայոց հեաց Բարձր վարժարանի	Մեր շրջան	260
Պաշտոնի որսորդութիւն	187	յ. Ս. տարազար	Միութեան եւ աղօթից ժողովը ի խար-	
Պահապանը	374	Ս. մ. վերին	բերդ	411
Պաշտոն բանականութեան ի կրօնի	242	Ս. յօր (ոտանաւոր)	Մի վստահիւր (ոտանաւոր)	116
Պատերազմաց ծախքը	44	Ս. նյազ դերեղման	Մի տապանազար ի մերձակայս Մանի-	
Պատուաւոր եւ կրթնապատուաւոր	212	Ս. շխարհիկ Բողոքականութիւն	սայի	102
Պատրանք երեւակայութեան	155	Ս. յոսանաւորում	Մոլորեալ	110
Պարտականութիւն	164	Ս. Ս. Աղեքսանդր Գ. Փանոսեան (ոտա-	Մոլութիւնը ինք իրմով կը պատժուի	214
Պիլի Մայրբոյ մատակ ձին	334	նաւոր)	Մը. Ուրշերտ	381
Պիրմա	68	Ս. րարք կեդրոնական Միութեան	Յաղթութիւն Բրիտանի	85
Ջափազանց երջանիկ	249	Ս. րեւելեան Որբանոցի յամին 1890 օգ-	Յետին հառաչանք (ոտանաւոր)	389
Սատանան ու հոգեվարը	265	նութիւն ընող թուրքիաբնակ նութի-	Յիշատակելի անձ մը	325
Սարկաւազուհիք	202	րատուաց անուանց ցանկն	Յիսուս ի Գեթսեմանի (ոտանաւոր)	132
Սեղանն օրհնել	193	Ս. ցունք մը Եփրատայ ջուրերէն ի շի-	Յուշատեորէս սեւ թերթ մը	270
Սիրոյ գերագոյն աւարկան	273	րի մ. Գ. Գ. Պէշկէօթիւրեանի (ոտա-	Յուշիկը Ագ-Հիսարայ (Թիւատիր) 5, 24, 54	
Սիրեքցոյ	187	նաւոր)	Նամակ առ խմբագրութիւն	238
Սովն ի Ռուսիա	283	Ա. Ե. տարանական առաքելութիւնը	Նամակ	
Սուրբ Գիրքը	297	Բեկորք	Ագիտարէ	198
Սպունգի որսորդութիւն	372	Գինի եւ ջուր	Բալուէ	238
Ստամբուլի թիւութիւն	140	Գիւտն Գալիլէոսի	Թէհրանէ	118, 238
Ստամբուլի լուսացում	108	Գուրտպէլէն	Չարչամպայէ	222
Ստեղծման թէ փոխանցման վարդապե-		Գաւառարականութիւն	Պարտիզակէ	198
տութիւն	242	Երեւանի որբացաւ	Տարտանելէ	78
Վարդապետական հաւատք	345	Երախտագիտութիւն	Փարգինէ	349
Վիճակահանութիւնը ի նպաստ դպրոցաց	314	Երբ կ'ապրիմք եւ երբ կը խօսիմք	Նեստոր-Ա. Ե. տարանականաց Միութեան	
Վտանգաւոր	332	Երիտասարդաց Բրիտանիական Ընկե-	Ժողովը ի Կէօյ-Թէիէ	4, 13
Տարօրինակ լիճ մը	276	րակցութիւնը յիշմարտելի	Նոր գերեզմանապարտէզն եւ երկու նոր	
Տեղեկութիւնը բնապատմութենէ	315	189, 229, 253, 308	տունկերը	174
Տէրոջմով ուրախութիւն	337	Երկու հարիւր ուսումնականարտից մին	Նոր գրեանք	168
Տիկին Կլաւտիա	260	«Ձի թէպէտեւ մեռաւ, սակայն տակա-	Նոր հրատարակութիւն — Վարք Նոր-	
Տուն երթալ	129	ւին խօսի»	մընտ Սմիթի	230
Տր. Թալմէյճ եւ իւր նոր եկեղեցին	51	Ընդէր ապրիմ, ընդէր մեռնիմ (ոտա-	Նոր տարի (ոտանաւոր)	4
Տր. Ճոնսոնի տարակոյսները	393	նաւոր)	Նութրատուութիւնը ի նպաստ Բիւրտիս-	
Յամաքային Եւրոպայի շարժումը	163	Ընկերութեան վիճակն առանց կրօնի	տանի Առաքելական գործոյն	46, 150,
«Փայտ կ'ամբարենք»	218	Թափառական մանկութիւն (ոտանաւոր)	222, 326, 390	
Փլաթին	75	Թէ ինչ տեսի Մարդուանի ամերիկեան	Շիթը	398
Փղին օգտակարութիւնը	284	վարժարաններում	Շուշանն ընդ ձեռք (ոտանաւոր)	69
Փողոցաց լայնքին աղղեցութիւնը հան-		Թէ ունենայի (ոտանաւոր)	Շրջահայեցութիւն	14
րային առողջութեան վրայ	165	«Թէպէտ մեռաւ, բայց տակաւին կը	Ոգեկից ըմպելեաց չափաւոր գործածու-	
Փողոցի տղայ մը	340	խօսի»	թեան ի նպաստ եւ ընդգէմ	157
Փոփոխութիւն տպագրութեան մէջ	4	Իմաստալից բանք Շէյքսպիրի	Ուղեւորութիւն յՈւրմիա	269
Փոքր բաներ	377	Ինչ կ'ընեն Պարտիզակցիք	Ուղեւորութիւն Ուրմիայ լճի շուրջը	29,
Փոքրը եւ մեծը	241	Ինչ հաճոյք կու տայ գիտութեան հե-	77, 181	
Փրկանաւ	123	տամուտ լինելն	Ուսումն (ոտանաւոր)	85
Փալիֆորնիոյ հսկայ ծառը որ ի ցոյց		Իրական մեծութիւն	Ուր է հանգիստն (ոտանաւոր)	165
պիտի գրուի Շիքակոյի արուեստա-		Լոնտոնեան նամականի 60, 125, 149, 228,	Պանդիտի մը թաղումը (ոտանաւոր)	172
հանգիստն մէջ	292	333	Պանոսեան նամականի	69
Քննոյ մէջ գործել	51	Խաչին տակ (ոտանաւոր)	Պտոյտ ի գերեզմանաւան (ոտանաւոր)	101
Քրիստոնեայք	44	Խոկումն առնութեւ շիրմաց	Ռուսիոյ կրօնական վիճակը եւ հալա-	
Քրիստոնէական գործ	201	«Խօսք ընդ Աստուծոյ»	ծանք	213
Քրիստոնէութիւնը բանաւոր կրօնք մ'է	385	Կախարդութիւն եւ իւր հեռեւանք	Սան եւ ստաւար	149, 197, 254, 286, 293
«Քրիստոսի անդամներն»	89	Կայակը	Սէր առ թշնամիս	109
Քրիստոսի մարդկութիւնը	195	Կեանքս է նման (ոտանաւոր)	Սոսկալի արկած ի Տիգրանակերտ	412
Քրիստոսի նմանիլ	1	Կեդրոնական Թուրքիոյ Գոլէճը	Սուրբ Գրոց զարմանալիքները	108, 124
Քրիստոս կեանքն է	369	Կենսագրութիւն եւ յիշատակը Նէան-	Սուրբ Երկիրն (ոտանաւոր)	373
Քրիստոս միակ Փրկիչը	122	տըրի, հիմնադրին հոգեկան Բրիս-	Ստուեր եւ լոյս (ոտանաւոր)	357
Օգնեցէք ձեր հովուին	209	տոնէութեան 292, 301, 309, 325, 342	Վարչութիւն մտաց	85, 92, 133
Օգտակարութիւն կիրակնօրեայ հան-		Կենսական ճշմարտութիւնը	Վստահէ (ոտանաւոր)	117
դըստեան	73	Կիրակնօրեայ դպրոցաց դասեր 1892 տար-	Վստահիլ ի Բրիտան (ոտանաւոր)	341
Օգտակարի արկած մը	75	ւոյն համար	Տասնեկեցերորդ տեղեկագիր Արեւել-	
Օլսթընի աղօթքը	49	Համաժողով հոգեւոր պաշտօնէից յԱմե-	եան Որբանոցին ի Պրուսա	14
Օրէնք հոգեւոր յառաջդիմութեան	137	րիկա	Տխուր խոստովանութիւն (ոտանաւոր)	21
Օր մը պիտի դիտնամ	217	Հանդէս երկսեռ ընթացաւարտից Եփրատ	Յաւակցական նամակ	382
Փարատէյի կորուսեալ բաժակը	409	գոլէճի ի խարբերդ	Քաղաքակրթութիւն եւ բարոյականու-	
ԹՂԹԱԿՅՈՒԹԻՒՆՔ		Հանդէս Կէս Յոբելեանի	թիւն	373
Աղարիա Սմիթի Հիւանդանոց	70	Հինրի Մարթին	Քիւրտիստանի առաքելական գործոյն	
Ակնարկ ի վերայ անցելոյն Զմիւռնիոյ 94,		Հրատապ ողի յարաբերութեամբ կենաց	համար հանգանակութիւն յՈւրմիա	358
126, 134, 317, 365, 389, 398		Հրդեհ ի Տարտանէլ	Գաւառեւթներորդ տարեկան գումարում	
Աղջկան մը գրադարանէն	141, 366	Չեան տակ ծաղիկ մը	Բիւթանիոյ Նահանգային Ժողովոյ	221
Աղօթից եօթնեակն յՕվաճըք	45	Մահադոյժ	Գաւառեւթներորդ գումարում կամ Կէս	
Ամալիքի հանդէս Անաթոլիա Գոլէճի ի		Մահացու մեղք	Յոբելեան խարբերդի Ա. Ե. տարանական	
Մարդուան	262	Մահ Տիկին Ռեբեկա Կ. Գրիգորեանի	Միութեան	30, 37, 45, 53, 61
Ամալիքի հանդէս ի Բոպէթի Գոլէճ	214	Մարդկութիւնն զԱստուած կը փնտռէ	Քրդաստան	69, 102, 134, 190